

[Dahlggaard.]

I øvrigt er der vist kun på et enkelt område forskel på danske og udenlandske arbejderes formelle stilling, nemlig at de udenlandske arbejdere har pligt til at være medlemmer af en arbejdsløsheds-kasse, hvad danske arbejdere jo ikke har. Der er her tale om en særlig beskyttelsesforanstaltning for gæstearbejdere, der kommer hertil uden at kende det danske arbejdsmarked og det danske samfund særlig godt. Bag bestemmelsen ligger også ønsket om, at medlemskabet af en arbejdsløsheds-kasse kan blive udgangspunkt for tilknytning til fagbevægelsen, til de faglige organisationer, med deraf følgende indseende med, at gæstearbejderne ikke tilbydes urimelige løn- og arbejdsvilkår. Hvis kontrollen i så henseende kan udbygges på en måde, der ikke støder an mod traditionelle retsprincipper, vil mit parti gerne se dette.

Jeg tror, det er nødvendigt at erkende, at skal gæstearbejderne have reel ligestilling på det danske arbejdsmarked, må de i visse henseender have rettigheder, som ikke er almindelige for danske arbejdere. De må have nogle rettigheder, og tilsvarende må arbejdsgiverne have nogle forpligtelser, der neutraliserer det handicap, som den nytilkomne gæstearbejder med førstegangstilladelse har, dels i almindelighed derved, at hans orienteringsevne i det danske samfund ikke er særlig stor, dels mere specielt derved, at hvis han skal skifte plads, skal han have en ændret arbejdstilladelse, hvad det jo ikke er sikkert han får. Han må være sikret mod hurtigt at miste sit første job, subsidiært at arbejdsgiveren betaler hans hjemrejse til det land, han kom fra. Jeg mener også, at arbejdsgivere for gæstearbejdere med førstegangstilladelse skal bistå med at skaffe gæstearbejderen et sted at bo.

Jeg håber, at disse to efter min mening meget vigtige spørgsmål indgår i de overvejelser, der finder sted om en eventuel revision af indslusningsreglerne.

Skal gæstearbejderne opnå rimelige forhold i øvrigt, er det nødvendigt, at samfundet ofrer noget på den såkaldte introducerende virksomhed. Jeg tænker her på de forhold, som arbejdsministeren allerede har omtalt: vejledning og orientering om arbejdsmarkedets forhold, om rettigheder, pligter og muligheder i social og arbejds-

mæssig henseende, om arbejdsformidling, boligangvisning, skatteproblemer osv. Der må også i rimelig grad være en tolketjeneste, der må være tilpasset undervisning efter fritidsloven, der må være helbredsundersøgelser med henblik på gæstearbejdernes erfaringsmæssigt særlige sygdomsrisiko, og her forstår jeg på arbejdsministerens udtalelser, at verden er, som den altid ser ud: netop dette er åbenbart noget af det sværeste at få gennemført i praksis.

Jeg tror, at de lovmæssige og administrative forudsætninger stort set er i orden, og det fremgik jo også af arbejdsministerens redegørelse her. Det drejer sig om forhold og opgaver, som naturligt må varetages af lokale myndigheder med initiativ og under medvirken fra faglige organisationer og fra arbejdsstederne. Men jeg tvivler på, at ordningerne alt for mange steder virker særlig effektivt, og det var derfor med interesse, jeg hørte, hvad jeg ikke tidligere har været opmærksom på, at der under socialministeriet er nedsat en arbejdsgruppe, der skal prøve at se på, hvor effektivt de forholdsregler, der er gennemført, virker.

Jeg tror endvidere, at der er behov for en særlig retshjælp for gæstearbejderne. De kommer ofte og undertiden med urette til at blive de små i dagliglivets store og små fortrædeligheder og tvistigheder.

Forslagsstillerne har ret i, at der er behov for en styrket koordination af de aktiviteter og opgaver, der har relation til gæstearbejderne. Som arbejdsministeren redegjorde for, så forsøgte den daværende socialminister og jeg i fællesskab for 3 år siden at få etableret et særligt gæstearbejderkontor under den dengang endnu ikke etablerede socialstyrelse. Kontoret skulle have et kontaktorgan til de ministerier, der i øvrigt har at gøre med vigtige sider af gæstearbejdernes forhold. Kontoret skulle have vejledende og koordinerende samt initiativtagende opgaver i forhold til statslige og kommunale myndigheder og i forhold til foreninger og organisationer, der beskæftiger sig med gæstearbejdernes forhold. Det skulle også naturligt blive det sted, hvor viden om gæstearbejdernes problemer blev samlet og systematiseret og stillet til rådighed for dem, der har brug for denne viden.

Forslaget fik imidlertid ikke tilslutning fra finansudvalget. Resultatet blev i stedet